

Ovaj novi broj *Podravine* nastoji pridonijeti i razvoju mladih i potencijalnih znanstvenika. Uz autoritete poput Mire Kolar-Dimitrijević, u ovom broju objavljeni su i radovi mladih znanstvenika, što je svakako dragocjen poticaj.

Jelena Balog

**PODRAVINA - časopis za multidisciplinarna istraživanja,
br. 8., vol. IV., Koprivnica 2005., 204. str.**

U prosincu 2005. godine iz tiska je izašao novi broj *Podravine - časopis za multidisciplinarna istraživanja*. Već četvrtu godinu zaredom *Podravina* donosi znanstvene radove tematski vezane uz proučavanje Podravine i krajeva sjeverozapadne Hrvatske. U časopisu se objavljuju radovi iz mnogih znanstvenih područja kao što su povijest, demografija, etnologija, ekonomija, geografija itd. Novi broj časopisa donosi devet novih znanstvenih radova, tematski najvećim dijelom vezanih uz povijest podravskoga kraja i područja sjeverozapadne Hrvatske.

Prvi znanstveni rad u ovome broju časopisa, *Podravsko višegraničje - pristupi, ciljevi i metode*, pregledni je rad na hrvatskom i engleskom jeziku, čiji su autori dr. sc. Mira Kolar-Dimitrijević i mr. sc. Hrvoje Petrić. Autori teksta navode u sažetku da su u radu *predstavljena zamišljena istraživanja Podravskog višegraničja, srednjeg dijela toka rijeke Drave te prostorno široko zamišljenih prostora s njezine lijeve i desne obale*. U samome radu autori daju razrađeni pregled pristupa, ciljeva i metoda istraživanja prostora, jasno definiranog u sažetku teksta. Određuju prostor znanstvenog istraživanja, odgovaraju na pitanje zbog čega je potrebna takva vrsta istraživanja, zatim razrađuju Podravinu u užem smislu kao jezgru Podravskog višegraničja te njegov dosadašnji položaj u historiografiji. Predstavljen je i plan istraživanja te u 25 točaka razrađeno proučavanje Podravskog višegraničja između mikro i makro historije, tj. proučavanje Podravskog višegraničja kao »*međurazine između mikrohistorije i makrohistorije*. Na kraju su izneseni konkretni problemi u znanstvenom pristupu proučavanja povijesti Podravskog višegraničja, za koje autori navode da ga je nužno proučavati *metodama komparativne historije*, što i obrazlažu u daljnjem tekstu. Umjesto zaključka, autori teksta navode da je shvaćanje povijesti Podravskog višegraničja u mnogome *transdisciplinarno*, tj. da ne može biti *svedeno na bilo koju pojedinačnu tradicionalnu povijesnu disciplinu*.

Proturreformacija u sjeverozapadnoj Hrvatskoj pregledni je znanstveni rad Daniela Patafte. Rad je posvećen proturreformatorskom djelovanju predstavnika Katoličke crkve na području sjeverozapadne Hrvatske. U radu je obrađeno teško stanje Katoličke crkve početkom 16. stoljeća, širenje reformacije na području Hrvatske, s posebnim naglaskom na širenje protestantskog nauka na području sjeverozapadne Hrvatske. Prikazani su počeci proturreformacijskog djelovanja za biskupa Jurja Draškovića, prve mjere poduzete u suzbijanju reformacije te djelovanje crkvenih redova na tome polju, posebno isusovačkog reda. U radu je obuhvaćeno razdoblje od prve polovice 16. do sredine 17. stoljeća, kada je vrlo

uspješno provedena rekatolicizacija područja zahvaćenih reformacijom. Od većih centara reformacije u sjeverozapadnoj Hrvatskoj i protureformacijskog djelovanja u tim centrima posebno su obrađeni Varaždin, Koprivnica i Međimurje. Istaknut je specifičan državnopravni položaj Međimurja i simpatizerstvo njegovih gospodara Zrinskih prema protestantizmu te rekatolicizacija tog područja uslijed novonastalih društveno-političkih i vojnih prilika u Habsburškoj Monarhiji u prvoj polovici 17. stoljeća.

Nataša Kolar autorica je preglednog rada na slovenskom jeziku *Vojska na Ptuju od 16. stoljetja do 1918.* Rad je posvećen vojnoj prisutnosti na području grada Ptuja od početaka protuosmanlijskih ratova u 16. stoljeću do raspada Austro-Ugarske Monarhije 1918. godine. U središtu istraživanja je povezanost vojnoga garnizona u Ptuju s radovima na rijeci Dravi, od gradnje pontonskih mostova do različitih drugih događanja kao što su gradnje i popravljjanje mostova, prirodne nepogode itd.

Sljedeći rad je pregledni rad Vladimira Šadeka *Prilozi za povijest Kotara Đurđevac u vrijeme šestosiječanjske diktature (od 1929. do 1934.)*. Ovaj se rad prije svega bavi svakodnevnim životom stanovništva đurđevačkog kotara u navedenom razdoblju, vremenu nakon uvođenja diktature kralja Aleksandra I. Karađorđevića, kada je utihnuo sav politički život u kotaru, a jedinu političku aktivnost pokazivali su samo pristaše režima. Represije, progoni, hapšenja, batinjanja, uhođenje te zabrana isticanja nacionalnog identiteta u središtu su istraživanja u ovome radu koji se mogu pratiti kroz kronološke izvještaje kotarskog načelnštva. Obrađeno je i stanje neposredno nakon ubojstva kralja Aleksandra, pritisci i uhođenje istaknutijih predstavnika bivših političkih stranaka i skupina, javnih djelatnika i svećenika.

Izvorni znanstveni rad *Nepoznati aspekti nacionalsocijalizma: Prinudni i robovski radnici i radnice iz Podravskog prostora* članak je dr. sc. Anne Marie Grünfelder. Pri pisanju ovoga rad autorica se u velikoj mjeri morala oslanjati na *usmene izvore*, tj. na sjećanja prinudnih te robovskih radnika i radnica. Općenito govoreći o neobrađenosti tematike *prinudnog i robovskog rada u vrijeme nacionalsocijalizma* u hrvatskoj historiografiji autorica vidi problem u tome što je sva relevantna građa u hrvatskim arhivima razasuta po različitim fondovima. Na samome početku obrađeni su literatura i izvori vezani uz obrađivanu temu, nastali kao istraživanja hrvatskih i austrijskih historiografa. Zatim su obrađeni politički odnosi među zemljama sila Osovine koji su bitno utjecali na odnos prema radnicima odvedenim u zemlje Trećeg Reicha na prisilan rad. Potom su razrađeni pristupi i metode prisilnog rada koje je provodio nacistički režim, definirani su pojmovi *prisilni* i *robovski* rad. Nakon toga slijedi dio teksta koji se odnosi na deportacije radne snage iz područja pod mađarskom okupacijom, uglavnom s područja Međimurja koje je Mađarska okupirala u travnju 1941. godine. U ovome dijelu obrađene su zakonske regulative na temelju kojih su se regrutirali radnici za prisilan rad u zemljama Trećeg Reicha, donesena su osobna svjedočanstva hrvatskih radnika i radnica koje su mađarske okupacijske vlasti poslale na prisilni rad u Njemačku, a posebno je obrađen prisilan rad mađarskih Židova. Na kraju su prikazani životni uvjeti tih radnika na području Njemačkog Reicha i njihov povratak na područje Jugoslavije. U zaključku teksta autorica odgovara na pitanje *U koju svrhu proučavati »prisilni rad pod nacionalsocijalizmom«?*, a odgovor pronalazi u sjećanjima bivših radnika i radnica koji su za mađarske okupacije

odvođeni s hrvatskog teritorija na prisilan rad u Austriju, gdje su *iskusili nacionalsocijalizam kao splet rasizma i arogancije »Čovjeka Gospodara« nad robovskim nacijama.*

Regionalni razvojni problemi Podravja izvorni je znanstveni rad na slovenskom jeziku autorice doc. dr. sc. Lučke Lorber. Ovaj rad ekonomske tematike posvećen je regionalnom razvoju na području Republike Slovenije, gdje se Podravje ističe kao područje sa strukturnim problemima, gospodarski slab i društveno nestabilan teritorij sa zastarjelom industrijom i predominantnom poljoprivrednom orijentacijom. Važan izlaz iz takve situacije autorica vidi u povezivanju te regije s Austrijom i Hrvatskom kako bi se spriječilo nazadovanje na ekonomskom planu i osigurao zadovoljavajući razvoj.

Zdenka Dukat i dr. sc. Ivan Mirnik autori su izvornog znanstvenog rada *Nacrtnumizmatičke topografije Podravine*. U ovome radu, koji je pokušaj slaganja numizmatičke topografije podravskog prostora, autori se nisu ograničili samo na nalaze antičkog novca, nego i na novac iz srednjeg i novog vijeka. Ovaj pokušaj slaganja numizmatičke topografije Podravine napravljen je na temelju predmeta u inventarnim knjigama Numizmatičke zbirke Arheološkog muzeja u Zagrebu te uz korištenje brojne stručne i znanstvene literature, napose pismohrane Muzeja. Autori posebno ističu neke nalaze specifične za područje Podravine, kao što je skupni nalaz srebrnog keltskog novca iz 1. st. pr. Kr. u Šemovcu. Dobro je zastupljen rimski novac od 1. do 4. stoljeća, od kojega je istaknut vrlo rijedak novac iz Aheje iz 2. stoljeća s Antonijevim likom, iskovan u ime Hostilijana Markela. Od srednjovjekovnog i novovjekovnog novca zastupljeni su frizatici i drugi srebrni novac te najčešći nalazi ugarski i slavonski denari, kao i novac austrijskih zemalja. Kao najzanimljiviju cjelinu ističu nalaz raznolikog zlatnog i srebrnog novca od 16. do 17. stoljeća iz Virovitice. Nakon tekstualnog dijela članka slijedi *Katalog*, detaljan popis novca pronađenog arheološkim iskopavanjima razvrstan po mjestu nalaza u naseljima Koprivničko-križevačke i Virovitičko-podravške županije.

Još je jedan rad u ovome broju *Podravine* posvećen vjerskim prilikama u Hrvatskoj u 17. stoljeću. *O katoličkoj obnovi i obrazovanju na prostorima Senjske, Modruške i Zagrebačke biskupije u 17. stoljeću* izvorni je znanstveni rad mr. sc. Hrvoja Petrića. Na početku teksta autor ukratko objašnjava pojam *katolička obnova* pod kojim podrazumijeva *široko shvaćeni proces oporavka Katoličke crkve*, a zatim sažeto predstavlja procese katoličke obnove i njezine veze s obrazovanjem na prostoru od Jadrana do rijeke Mure. Tekst je posvećen provedbama zaključaka Tridentskog koncila na prostoru *triju krajišta* u 17. stoljeću, od kojih je veliku ulogu u procesu katoličke obnove imalo obrazovanje u katoličkom duhu. Otvaranje župnih pučkih škola, krajem 16. i početkom 17. stoljeća, čiji je temeljni cilj bio širenje katoličkog katekizma među pukom, te organizacija srednjeg školstva za odgoj i obrazovanje budućeg svećeničkog podmlatka u središtu su znanstvenog istraživanja u ovome tekstu. Posebno je istaknuta uloga isusovačkog reda, glavnog nosioca katoličke obnove, čiji samostani i škole u Zagrebu, Varaždinu i Rijeci postaju središta intelektualnog, kulturnog i religioznog života. Na kraju autor zaključuje da su početkom 17. stoljeća *proces katoličke obnove i jačanja obrazovanja bili međusobno povezani.*

Posljednji rad u ovome broju časopisa stručni je rad prof. dr. sc. Dragutina Feletara *Razlike u razvijenosti regija u Hrvatskoj - s posebnim osvrtom na Koprivničko-križevačku županiju.*

Rad suvremene ekonomske i razvojne tematike posvećen je razlikama između pojedinih regija u Hrvatskoj u posljednjih petnaestak godina, razlikama koje se stalno povećavaju. Intenzivni proces deruralizacije, Domovinski rat i smještaj pojedinih regija važni su razlozi nepovoljnoga gospodarskog položaja pojedinih hrvatskih regija. Autor se u tekstu osvrće i na dvije osnovne razvojne osovine u Hrvatskoj: *Zapadnu* - od Međimurja preko Zagreba do Rijeke i Pule te *Obalnu* - od Umaga do Cavtata. U kontekstu tih promjena dan je poseban osvrt na prostor Koprivničko-križevačke županije koja se nalazi uz bok najrazvijenijim hrvatskim županijama.

Na kraju je otisnut prikaz više različitih stručnih knjiga, časopisa i zbornika tematski vezanih uz prostor Podravine i susjednih krajeva.

Daniel Patafta

Ekonomska i ekohistorija
Economic- and Ecohistory

Časopis za gospodarsku povijest i povijest okoliša

Scientific Research Journal for Economic and Environmental History

Volumen 2 / Broj 2
Zagreb - Samobor 2006.
ISSN 1845-5867
UDK 33 + 9 + 504.3

Nakladnici / Publishers:

Društvo za hrvatsku ekonomsku povijest i ekohistoriju
Society for Croatian Economic and Environmental History

Izdavačka kuća Meridijani
p.p. 132, 10430 Samobor
tel.: 01/33-62-367, faks: 01/33-60-321
e-mail: meridijani@meridijani.com
www.meridijani.com

Sunakladnici / Co-publishers:

Sekcija za gospodarsku povijest Hrvatskog nacionalnog odbora za povijesne znanosti Zagreb
(moderator: Hrvoje Petrić)

Međunarodni istraživački projekt »Triplex Confinium - Hrvatska višegraničja u euromediterranskom kontekstu« Zavoda za hrvatsku povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
(voditelj: prof. dr. sc. Drago Roksandić)

Urednici / Editors-in-chief:

Mira Kolar-Dimitrijević, Hrvoje Petrić

Uredništvo / Editorial Staff:

Dragutin Feletar, Željko Holjevac, Mira Kolar-Dimitrijević, Dubravka Mlinarić, Nenad Moačanin,
Hrvoje Petrić, Drago Roksandić, Mirela Slukan Altić, Nataša Štefanec, Ivica Šute

Međunarodno uredničko vijeće / International Editorial Board:

Drago Roksandić - predsjednik (*Zagreb, Hrvatska*)
Daniel Barić (*Le Havre-Pariz, Francuska*), Slaven Bertoša (*Pula, Hrvatska*), Zrinka Blažević (*Zagreb, Hrvatska*),
Zrinka Tatjana Buklijaš (*Cambridge, UK*), Boris Golec (*Ljubljana, Slovenija*), Hrvoje Gračanin (*Zagreb, Hrvatska*),
Andrej Hozjan (*Maribor, Slovenija*), Halil İnalçik (*Ankara, Turska*), Egidio Ivetić (*Padova, Italija*),
Aleksandar Jakir (*Marburg, Njemačka*), Karl Kaser (*Graz, Austrija*), Isao Koshimura (*Tokio, Japan*),
Marino Manin (*Zagreb, Hrvatska*), Kristina Milković (*Zagreb, Hrvatska*), Ivan Mirnik (*Zagreb, Hrvatska*),
Géza Pálffy (*Budimpešta, Mađarska*), Daniel Patafta (*Rijeka, Hrvatska*), Gordan Ravančić (*Zagreb, Hrvatska*),
Marko Šarić (*Zagreb, Hrvatska*), Nataša Štefanec (*Zagreb, Hrvatska*), Mladen Tomorad (*Zagreb, Hrvatska*),
Jaroslav Vencalek (*Ostrava, Češka*), Milan Vrbanus (*Zagreb, Hrvatska*), Zlata Živaković Kerže (*Osijek, Hrvatska*)

Grafički urednik / Graphic design:

Alojz Zaborac

Prijelom / Layout:

Meridijani, Hrvoje Herceg

Lektura / Language editing:

Lidija Menges

Za nakladnike / Journal directors:

Petra Somek, Hrvoje Petrić

ISSN:

1845-5867

Tisak / Print by:

Bogadigrafika, Koprivnica 2006.

Adresa uredništva / Mailing address:

Hrvoje Petrić (urednik)
Zavod za hrvatsku povijest, Filozofski fakultet
Ivana Lučića 3
HR-10000 Zagreb
e-mail: h.petric@inet.hr

Na naslovnici:

Područje Legrada i Đelekovca na karti iz 18. stoljeća